

Kitap İnceleme / Book Review

Etnomüzikoloji Dergisi
Ethnomusicology Journal
Yıl / Year: 7 • Sayı / Issue: 1
(2024)

Allen Forte'nin 'Klasik Amerikan Popüler Şarkılarını Dinlemek' Kitabı Üzerine Bir İnceleme*

Mehmet Alişan BUDAK**

Öz

Allen Forte'nin 2001 senesinde Yale University Press tarafından ilk baskısı yapılan kitabı, birinci dünya savaşı sonrası, büyük buhran ve de ikinci dünya savaşı bitimi arasında kalan döneme ait (yaklaşık olarak 1925-1950 yılları arası) 'klasik' Amerikan popüler şarkılarına odaklanmaktadır. Yazar söz konusu dönemin Amerikan müziğinin 'altın çağı' olarak nitelendirildiğine vurgu yapmaktadır. Yazarın sözünü ettiği repertuar önceleri Broadway müzikalleri ve sonrasında Hollywood yapımı filmler için bestelenmiş şarkılardan oluşmaktadır. Müzik teorisi, tarihsel bağlam ve nispeten kültürel analiz konularını bir araya getiren Forte, okuyucularını popüler şarkıların çok yönlü yapısını keşfetmeye davet eder. Yazar, popüler şarkıların dönemin toplumsal temalarını yansıttığından yola çıkarak şarkıların müzik dünyasının dışındaki anlamlarını da analizlerine dahil etmiştir ve böylece okuyucunun şarkılara dair algısını zenginleştirmeyi amaçlamaktadır. Okuyucuyu zaman içinde bir yolculuğa çıkarıp tarihsel bilgileri hazırlanan CD içeriğindeki işitsel veriler ile süsleyen Forte, ritim, melodi ve söz unsurlarına dair teorik analizler de sunarak hem 1950 öncesi Amerikan popüler şarkılarına meraklı okuyucuya hem de popüler müziklerin teorilerine ilgi duyanlar için faydalı bir kaynak oluşturmuştur.

*Geliş Tarihi:25.03.2024 Kabul Tarihi: 13.06.2024

** Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Teorileri Anabilim Dalı; Öğretim Görevlisi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, Müzik ve Güzel Sanatlar Eğitimi Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü (PbD), <https://orcid.org/0000-0001-5412-0233>, alisanbudak@gmail.com.

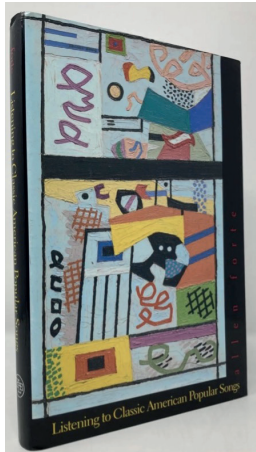
Anahtar Kelimeler: Popüler müzik çalışmaları, müzik analizi, Amerikan popüler şarkıları.

A Review of Allen Forte's Book 'Listening to Classic American Popular Songs'

Abstract

Allen Forte's book, first published by Yale University Press in 2001, focuses on 'classic' American popular songs from the period between the end of the First World War, the Great Depression and the end of the Second World War (approximately 1925-1950). The author emphasizes that this period has been characterized as the 'golden age' of American music. The repertoire he refers to consists of songs composed initially for Broadway musicals and later for Hollywood movies. Bringing together music theory, historical context and relatively cultural analysis, Forte invites readers to explore the complex nature of popular songs. Based on the fact that popular songs reflect the social themes of the time, the author includes the meanings of the songs outside the world of music in his analysis, thus aiming to enrich the reader's perception of the songs. Forte takes the reader on a journey through time and embellishes the historical information with the audio data on the CD, and provides theoretical analyses of rhythm, melody, and lyrics, thus creating a useful resource for both readers interested in American popular songs before 1950 and those interested in the theories of popular music.

Keywords: Popular music studies, music analysis, American popular songs.

Allen Forte tarafından hazırlanan ve 2001 senesinde Yale University Press tarafından ilk baskısı yapılan kitap, birinci dünya savaşı sonrasında başlayarak, büyük buhran ile ikinci dünya savaşı bitimi arasında kalan döneme ait (yaklaşık olarak 1925-1950 yılları arası) 'klasik' Amerikan popüler şarkılarına odaklanmaktadır. Yazar söz konusu dönemin Amerikan müziğinin 'altın çağı' olarak nitelendirildiğine vurgu yapmaktadır. Yazarın sözünü ettiği repertuar önceleri Broadway müzikalleri ve sonrasında (gittikçe müzikallerin yerini alacak olan) Hollywood yapımı filmler için bestelenmiş şarkılardan oluşmaktadır.

Allen Forte'nin Akademik Çalışmaları

İncelenen kitap 2014 senesinde aramızdan ayrılan Forte'nin kaleme aldığı son kitap çalışması olma özelliğini de taşımaktadır. 40 seneyi aşan bir süre görev yaptığı Yale Üniversitesi'nde sayısız çalışmaya imza atan müzik teorisi profesörünün yayınları sıra dışı bir çeşitlilik barındırır. Ölümünden bir yıl sonra Allen Forte'nin Müzik Teorisine Katkıları başlıklı derleme bir makale kaleme alan Joseph Straus (2015), ünlü teorisyenin yayınlarını Pitch-Class Set Theory, Schenkerian Theory, Chromatic Music ve American Popular Song şeklinde dört ana başlık altında ele almıştır. Haydn, Mozart, Brahms, Liszt, Mahler, Schoenberg, Webern, Berg ve Messiaen gibi farklı dönem bestecilerinin eserleri üzerine titiz çalışmalar yürüten Forte, Straus'un (2015, s. 4) da belirttiği üzere kariyerinin son aşamasında dikkatini gençlik günlerinden beri yakından tanıdığı, ancak akademik çalışmalarında hiçbir zaman doğrudan yer vermediği Amerikan popüler şarkıları repertuarına çevirmiştir.

'Klasik Amerikan Popüler Şarkılarını Dinlemek' Kitabı

Bu kitap, Forte'nin aynı döneme (altın çağı) ait aşk şarkılarına odaklandığı ve 1995 senesinde Princeton University Press tarafından basılan American Popular Ballade Of Golden Era (Altın Çağın Amerikan Popüler Baladları) kitabından sonra yazarın popüler müzikler ile ilgili basılmış ikinci çalışmasıdır. Kitaba ek olarak verilen CD'de, yazarın analiz ettiği şarkıların kitap için özel olarak hazırlanmış kayıtları bulunmaktadır. Bu kayıtlarda vokalde Richard Lalli ve piyanoda Gary Chapman yer alarak kitaba katkıda bulunmuşlardır. Kitap beş temel bölümden oluşmaktadır: 1) Ön Hazırlıklar, 2) 1920'li Yılların Şarkıları, 3) 1930'lu Yılların Şarkıları, 4) 1940'lı Yılların Şarkıları, 5) Sonuç.

Birinci bölümde, kitap boyunca üzerinde sıkça durulacak terimlere ait kısa açıklamalar yer almaktadır. Melodi, armoni, form, şarkı sözleri ve ritim başlıkları altında sunulan teknik bilgiler ile özellikle temel müzik bilgisine sahip olmayan okuyuculara altyapı oluşturmak amaçlanmıştır. Esasında bu yaklaşım, kitabın hedef kitlesinin müzik teorisyenleri olmadığına bir göstergesi niteliğindedir. Yazar bu bölümün (bilhassa da melodi ve ritim alt başlıklarının) her okuyucu tarafından gözden geçirilmesini tavsiye etmektedir (Forte, 2001, s. 1). Söz konusu teknik terimlere ait açıklamalarda verilen örneklerin, kitabın devam eden bölümlerindeki şarkılara ait

kesitlerden seçilmiş olması okuyucunun işini kolaylaştırmaktadır.

Analizi yapılacak şarkılar George Gershwin, Harold Arlen, Cole Porter, Irving Berlin ve dönemin diğer ünlü bestecilerinden seçilmiş ve dönemsel olarak üç ana başlık altında kronolojik olarak hazırlanmıştır:

- 1920'ler: Fascinating Rhythm (1924), Manhattan (1925), How Long Has This Been Going On? (1927), What Is This Thing Called Love? (1929), I Guess I'll Have To Change My Plan (1929).
- 1930'lar: Fine And Dandy (1930), Embraceable You (1930), I've Got The World On A String (1932), Autumn In New York (1934), I've Got You Under My Skin (1936), Let Yourself Go (1936), The Way You Look Tonight (1936), Change Partners (1937), The Nearness Of You (1937), I Didn't Know What Time It Was (1939), Something To Live For (1939).
- 1940'lar: That Old Black Magic (1942), There Will Never Be Another You (1942), Ev'ry Time We Say Goodbye (1944), How Little We Know (1944), How Little We Know (1944), But Beautiful (1947), Steppin' Out With My Baby (1947).

Yazar, belirli bazı şarkıların teknik analizlerine başlamadan önce ilgili şarkının ortaya çıktığı dönemin sosyal, politik, sanatsal ve de güncel meselelerine değinmektedir. Ayrıca bu bölümlerde besteci ve/veya söz yazarı ile ilgili biyografik bilgiler, şarkının bestelenme sebebi, müzikal veya sinema müziği olarak sahnelenme-kayıt süreçleri ve devamında şarkının sonraki senelerdeki popülerliği gibi çok çeşitli bilgilere ulaşılabilmektedir.

Teorik incelemesi yapılan her şarkının yalnızca söz kısımları notaya alınmış, şarkı sözleri ait oldukları nota veya nota grubunun altına yazılmış, ölçü üzerlerine de ilgili kısma ait akor şifreleri eklenmiştir. Dolayısıyla analizlerde intro, köprü, eşlik partisi gibi herhangi bir çalgısal bölüm ile alakalı nota bulunmamaktadır. Ölçü numaraları, 'verse'(mısra), 'bridge' (köprü) ve 'refrain' (nakarat) gibi bölümlenmeler de ilgili notanın üzerine yazılmıştır. Bu bölümde ezgisel yapı ve melodik kontür gibi konular detaylı olarak irdelenirken, armonik yapı ve armonik yürüyüşün ikinci planda tutulduğu gözlemlenmiştir. Ezgisel merkezleşmeler, 'blue note' ve sözler ile alakalı olduğu belirtilen bazı özel notalar, şarkının en tiz ve en pes sesleri yazarın sıklıkla üzerinde durduğu kavramlardır. Forte, melodik motiflerin ve varyasyonların kullanımını araştırarak bunların şarkıların genel duygusal ifadesi üzerindeki etkilerini deşifre etmeyi amaçlamıştır. Bestecilerin dinleyicilerde yankı uyandıran, akılda kalıcı ve ilgi çekici melodiler ürettiklerini belirten yazar, bunları çeşitli kesitler halinde okuyuculara sergilemektedir.

Benzer bir biçimde şarkı sözlerinin iç yapıları (hece, kafiyeye vs.), söz/müzik uyumu ve bazen de söz boyama konularına detaylıca eğilen yazar, Amerikan popüler şarkılarında söz unsurunun ne kadar önemli olduğunu okuyucuya hatırlatmaktadır (2001, s. 22 ve 59). Şarkı sözlerinde kullanılan tematik unsurların ve anlatım tekniklerinin

şarkıların anlamına ve etkisine nasıl katkıda bulunduğunu gözler önüne seren Forte, okuyuculardan şiir ve müzik arasındaki etkileşimi algılayabilmelerini talep etmektedir. Yazarın söz unsuru üzerine bu denli eğiliyor olması, analizlerine metin odaklı belirli bir derinlik katabilmesine olanak sağlamıştır.

Dönemin şarkı besteciliğinde sıklıkla kullanılan formlara ait genel şablonları kitabın ilk bölümde açıklayan yazar (2001 , s. 17), incelediği her bir şarkıya ait birer form analizi yapmayı da ihmal etmemiştir. Böylece ele alınan her bir şarkının söz konusu form kalıplarına ne kadar uyduğu veya ne tür yenilikler içerdiği gibi bilgilerini elde etmemiz kolaylaşmaktadır. Mısraların, nakaratların, köprülerin ve diğer biçimsel unsurların kullanımını incelenmiş, bu yapısal tercihlerin bestelerin ifade gücü ve duygusal durumu ile bağlantıları üzerine çıkarımlarda bulunulmuştur.

Yazarın özellikle üzerinde durduğu konulardan biri de ritmik yapılarıdır. Söz konusu dönem şarkılarında ve benzer biçiminde caz müziğinde de görülen ritmik unsurların ses icracıları tarafından nasıl 'esnetilerek' kullanıldığı, bu müziğin en kilit bileşenlerinden olan senkop kullanımına dair bazı çıkarımlar, ritmik yapıların dönemin popüler dansları ile olan bağlantıları analizler içerisinde geniş yer tutmaktadır. Senkop, 'swing' ve ritmik varyasyon kullanımının müziğin genel hissi ve enerjisi ile bağlantısını vurgulayan Forte; melodi, söz, armoni ve ritim arasındaki etkileşimde önemli rol oynayan ritmik incelikleri göz önüne sermektedir (2001, s. 32).

Kitabın anlatısını güçlendirmek ve daha detaylı bilgilere erişmek isteyen okuyucuya rehberlik edebilmek adına hazırlanan son notlar, her bölüm için ayrıca numaralandırılmıştır. Bununla beraber, yazarın başvurduğu tüm alıntılarının da son notlar içerisinde yer alıyor olması kitabı müzik teorisi ile fazlaca ilgili olmayan veya akademik dilden ürkebilecek okuyucu için kolay okunabilir bir yapıt olarak algılayabilmesini sağlamaktadır. Dahası, terimler sözlüğü ve indeks bölümlerinin titizlikle hazırlanarak kitabın sonuna eklenmiş olması oldukça işlevseldir (2001, s. 199).

Sonuç olarak Forte'nin disiplinler arası bir bakış açısı ile, müzik teorisi, tarihsel bağlam ve nispeten kültürel analiz konularını bir araya getirerek okuyucuların popüler şarkıların çok yönlü yapısını keşfetmelerini sağlamayı arzuladığı düşünülmektedir. Yazar, popüler şarkıların dönemin toplumsal temalarını yansıttığından yola çıkarak şarkıların müzik dünyasının dışındaki anlamlarını da analizlerine dahil etmiştir ve böylece okuyucunun şarkılara dair algısını zenginleştirmeyi amaçlamaktadır. Okuyucuyu zaman içinde bir yolculuğa çıkarıp tarihsel bilgileri hazırlanan CD içeriğindeki işitsel veriler ile süsleyen Forte, temel olarak ritim, melodi ve söz unsurlarına dair teorik analizler de sunarak hem 1950 öncesi Amerikan popüler şarkılarına meraklı okuyucuya hem de popüler müziklerin teorilerine ilgi duyanlar için faydalı bir kaynak oluşturmuştur.

Diğer yandan American Popular Ballade of Golden Era (1996) kitabındaki gibi Schenker'ci yöntemleri baz alan detaylı armonik ve biçimsel analizlere bu kitapta yer verilmemiştir. Dahası yazarın sıklıkla 'büyüleyici', 'mükemmel', 'ustaca' vb. gibi öznel ifadeler kullanmış olması kitabın tarihsel bilgi/belgelere dayanan titizliği ve

analitik yöntemleriyle çalışmakta, kitabı genel okuyucu kitlesine yaklaştırmaktadır. Ancak yazarın ve onun kuşağı müziksever Amerikalıların kitaba konu olan müziklere (yazarın da açıkça ifade ettiği gibi) sevgisini hesaba katacak olursak bu tarz öznel ifadelerin hoş karşılanabileceğini düşünebiliriz. Forte'nin her iki kitabı da yöntem ve içerik bakımından popüler müzik çalışmaları alanında faydalı birer kaynak niteliğindedirler.

Kaynakça

- Forte, A. (1995). *American Popular Ballade of Golden Era*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Forte, A. (2001). *Listening to Classic American Popular Songs*. New Haven: Yale University Press.
- Straus, J. N. (2015). Allen Forte's Contribution to Music Theory. *Music Theory Spectrum*, 37(1), 3–5. <https://www.jstor.org/stable/90012184>